Møteinnkalling - Kontrollutvalget i Meråker kommune

Arkivsak:	20/188
Møtedato/tid:	12.02.2020 Kl 10:00
Møtested:	Funnsjøen

Møtedeltakere:
Edith Monika Strøm
Gunnar Hanssen
Torfinn Krogstad
Marit Øverkil
Gunnar Smedberg

Sakliste

Saksnr.	**Sakstittel**
01/20	Sak unntatt offentlighet - , jfr. Offl. § 13 og Fvl § 13 1. ledd
02/20	Prosjektplan - Anskaffelser teknisk sektor
03/20	Bestilling av risiko- og vesentlighetsanalyse, forvaltningsrevisjon
04/20	Kontrollutvalgets årsrapport 2019
05/20	Referatsaker februar 2020
06/20	Eventuelt
07/20	Godkjenning av protokoll

Møtet avvikles for åpne dører, i tråd med kommuneloven § 11-5.
Eventuelle forfall, eller spørsmål om habilitet, meldes til Konsek Trøndelag IKS v/Einar Sandlund på telefon 938 97 555, eller e-post: einar.sandlund@konsek.no

Varamedlemmer møter etter nærmere innkalling.

Steinkjer, 07.02.2020

Edith Monika Strøm (sign.)
Leder av kontrollutvalget

Einar Sandlund/s/
Konsek Trøndelag IKS

Kopi: Varamedlemmer, ordfører, kommunedirektør/rådmann og Revisjon Midt-Norge SA

Sak unntatt offentlighet – jfr. Offl. § 13 og Fvl. §13 1. ledd

Behandles i utvalg	Møtedato	Saksnr
Kontrollutvalget i Meråker kommune	12.02.2020	

Saksbehandler	**Einar Sandlund**
Arkivkode	**FE - 443**
Arkivsaknr	**20/194-19**

Prosjektplan - Anskaffelser teknisk sektor

Behandles i utvalg	**Møtedato**	**Saknr**
Kontrollutvalget i Meråker kommune	12.02.2020	02/20

Saksbehandler Einar Sandlund
Arkivkode FE - 217, TI - &58
Arkivsaknr 20/204 - 2

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget godkjenner prosjektplan datert 10.01.20.
2. Rapporten forventes levert 05.06.20 og innenfor den angitte ressursbruk på 300 timer.
3. Kontrollutvalget bes å bli orientert underveis for å kunne ta stilling til evt. behov for endringer i prosjektplanen.

Vedlegg
prosjektplan

Saksopplysninger
Kontrollutvalget fattet i sak 17/19 i pkt. 1 slikt enstemmig vedtak:

Et forslag til prosjektplan for et prosjekt vedrørende teknisk avdeling. Følgende punkter må være ivaretatt:
1. Vurdere hvorvidt det er forbedringspunkter mht. saksbehandlingen knyttet til anskaffelser.
2. Vurdere hvorvidt beslutninger blir fattet på rett nivå.
3. Vurdere internkontrollen mht. saksbehandling, anskaffelser og beslutningsprosess.

Revisjonen har utarbeidet prosjektplan datert 10.01.20, jfr. vedlegg. Planen angir følgende: problemstillinger:

Hovedproblemstilling:
Følger Teknisk sektor i Meråker kommune lov om offentlige anskaffelser?

Delproblemstillinger:

1. ***Har kommunen etablert kontrollrutiner som sikrer at regelverket følges i anskaffelser?***

   Følgende punkter kan være aktuelle å følge videre i denne delen:
   - *Har kommunen vedtatt en anskaffelsesstrategi og følges denne opp?*

1.
   - *Er rutinene kjent blant ansatte med innkjøpsansvar?*
   - *Er det etablert innkjøpsavtaler/rammeavtaler i kommunen?*
   - *Stilles det systematiske krav om lønns- og arbeidsvilkår og lærlinger i anskaffelser og følges disse opp i bygg og anleggsprosjekter?*
   - *Følger anskaffelse gitt myndighet i kommunens delegasjonsreglement?*

1.
   2. Følges regler om krav til konkurranse og etterprøvbarhet av konkurranse?
   Det kan her være aktuelt å se om utvalgte krav knyttet til forskriftens del 1, 2 og 3 følges for den enkelte anskaffelse ut fra gitte krav:

   - *Beregning av terskelverdi er dokumentert - Del 1*

- *Dokumentasjon av vesentlige forhold i en anskaffelse – Del 1*

- *Valgt leverandør leverer skatteattest for mva. og skatt. (over kr 500 000)*
- *Kunngjøringsplikt nasjonalt og EØS - Del 2 og 3*
- *Anskaffelsesprotokoll - Del 2 og 3*
    - *Krav til og oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår for ansatte hos leverandører/underleverandører - Del 2 og 3*
- *Krav til og oppfølging av lærlinger - Del 2 og 3*
- *Følger anskaffelse gitt myndighet i kommunens delegasjonsreglement*

De sentraler kilde til revisjonskriterier er lov om offentlige anskaffelser, forskrifter og veileder til denne, samt kommunale reglement.

Forvaltningsrevisjonen er planlagt gjennomført via dokumentgjennomgang og intervjuer. Prosjektet er planlagt gjennomført innenfor en tidsressurs på 300 timer med levering 5. juni 2020.

Vurdering
Den fremlagte prosjektplan ansees for å være i tråd med kontrollutvalgets bestilling i sak 17/19. Viser spesielt til utdypningene under hver problemstilling. Det er viktig at disse ivaretas. Den foreslåtte tidsressurs og leveringstidspunkt betraktes som relevant. Ved evt. behov for endringer i prosjektplanen underveis i prosjektet må kontrollutvalget kunne ta stilling til disse. Kontrollutvalget anbefale å godkjenne den fremlagte prosjektplan datert 10.01.20.

FORVALTNINGSREVISJON

Anskaffelser – Teknisk sektor

PROSJEKTPLAN

Meråker kommune

Januar 2020

FR 1120

1 SAMMENDRAG AV PROSJEKTPLAN

Problemstilling	Følger Teknisk sektor i Meråker kommune lov om offentlige anskaffelser? 1. Har kommunen etablert kontrollrutiner som sikrer at regelverket følges i anskaffelser? 2. Følges regler om krav til konkurranse og etterprøvbarhet av konkurranse?
Kilder til kriterier	- Lov om kommuner og fylkeskommuner - Lov om offentlige anskaffelser - LOA - Forskrift om offentlige anskaffelser - FOA - Veileder til reglene om offentlige anskaffelser utgitt av Nærings – og fiskeridepartementet - Kommunens vedtatte delegasjonsreglement/økonomireglement
Metode	Intervju og dokumentgjennomgang
Tidsplan	• 300 timer • Overleveres sekretariatet 5.6.2020
Prosjektteam	Oppdragsansvarlig revisor: • Arve Gausen - arve.gausen@revisjonmidtnorge.no Prosjektmedarbeider: • Petter Andreas Gudding - Petter.Gudding@revisjonmidtnorge.no Styringsgruppe: • Erik Gran Seim - eirik.seim@revisjonmidtnorge.no • Johannes Nestvold - johannes.nestvold@revisjonmidtnorge.no
Uavhengighetserklæring	Ingen av de involverte revisorer vil få habilitetsproblemer ved gjennomføringen av prosjektet. Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisors uavhengighetserklæring er vedlagt prosjektplanen.

Kontaktperson Meråker kommune	Rådmann Ole Henrik Fjørstad eller den som rådmannen delegerer

Orkanger, 10.1.2020

Arve Gausen

Arve Gausen

Oppdragsansvarlig forvaltningsrevisor

2 MANDAT

I dette kapittelet vil bestillingen bli utdypet og bakgrunnsinformasjon for prosjektet gjennomgått.

2.1 Bestilling

I kontrollutvalgets sak 17/19 ble følgende forvaltningsrevisjon bestilt:

Kontrollutvalget i Meråker kommune fattet i sak KU-17/19 pkt. 1, følgende vedtak: Et forslag til prosjektplan for et prosjekt vedrørende teknisk avdeling. Følgende punkter må være ivaretatt:
1. Vurdere hvorvidt det er forbedringspunkter mht. saksbehandlingen knyttet til anskaffelser.
2. Vurdere hvorvidt beslutninger blir fattet på rett nivå.
3. Vurdere internkontrollen mht. saksbehandling, anskaffelser og beslutningsprosess.

2.2 Anskaffelsesregelverket

Anskaffelsesregelverket er basert på visse grunnleggende prinsipper. Disse er: konkurranse, likebehandling, forutberegnelighet, etterprøvbarhet og forholdsmessighet[1]. De skal fremme effektiv bruk av samfunnets ressurser og bidra til at det offentlige opptrer med integritet, slik at allmennheten har tillit til at offentlige anskaffelser skjer på en samfunnstjenlig måte. At anskaffelser skal foretas på en samfunnstjenlig måte, vil kunne ivareta hensyn til blant annet konkurranse, arbeidslivskriminalitet, miljø, klima og sosiale forhold.

Anskaffelsesregelverkets grunnleggende prinsipper har forskjellig opphav. Dels springer de ut av EU og EØS-avtalens prinsipper om de fire friheter: Fri flyt av varer, tjenester, personer og kapital, dels er disse forankret i EUs anskaffelsesdirektiv. Gjennom EØS-avtalen er Norge forpliktet til å innføre direktiver som omfatter saksområder i avtalen. Det norske regelverket er bygget på prinsipper som gjelder etter EØS-avtalen, anskaffelsesdirektivene og forvaltningsrettens prinsipp om forsvarlig saksbehandling. Disse legger føringer på hvordan kommunene gjennomfører sine anskaffelser.

Ved mistanke/påstander om brudd på regelverket for offentlige anskaffelser kan saken bli påklaget til klagenemda for offentlige anskaffelser (KOFA). Klagenemnda for offentlige anskaffelser (KOFA) er en uavhengig nemnd for behandling av klagesaker. Formålet med nemnda er å være et rådgivende organ, som skal behandle klager om brudd på anskaffelsesloven og forskrifter gitt med hjemmel i denne. Nemnda skal bidra til at tvister om offentlige anskaffelser løses på en effektiv, uhildet og grundig måte. Nemnda har også kompetanse til å fatte vedtak om overtredelsesgebyr. Klagenemndas rolle er å være en rask og rimelig klagemulighet for næringslivet på et lavere konfliktnivå enn ved domstolene. En

1 Lov om offentlige anskaffelser § 4

klage til KOFA må gjelde overtredelser av anskaffelsesloven eller tilhørende forskrifter. Dette kan gjelde unnlatelser, handlinger eller beslutninger under gjennomføringen av anskaffelser, inkludert påstand om at oppdragsgiveren har foretatt en ulovlig direkte anskaffelse. Sakene som behandles er delt opp i rådgivende saker og gebyrsaker. De sistnevnte omfatter klager med påstand om at det har skjedd en ulovlig direkte anskaffelse.

2.3 Kommunens organisering

Kommunens administrative organisering er vist i neste figur:

Figur 1. Administrativ organisering

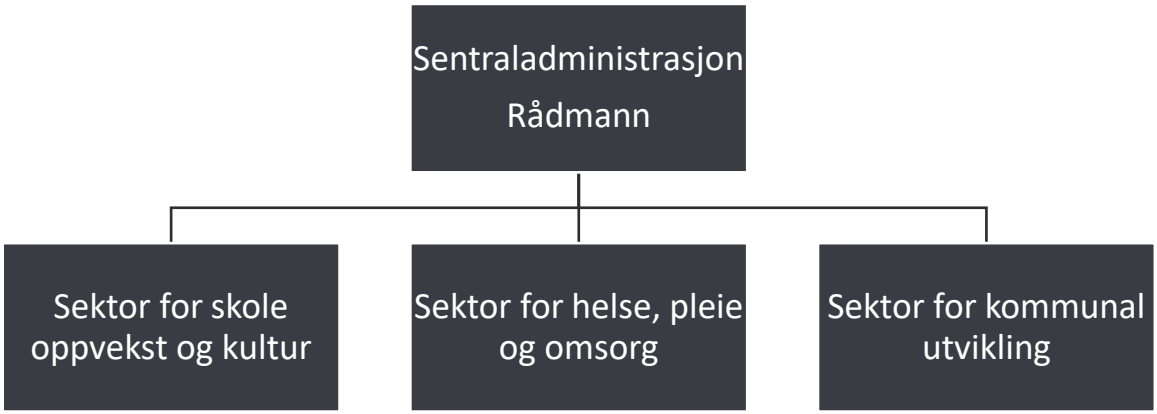

Kilde: Kommunens årsrapport 2018

Sektor for kommunal utvikling har ansvar for kommunens tekniske tjenester og er et vidtspennende område. De ivaretar kommunens oppgaver og ansvar for tjenestene byggesak, plansak, kommuneplanlegging, kart- og oppmåling, næringsarbeid, landbruk, miljø, brann- og feiervesen, grustak, kommunale veier, vann og avløp, renovasjon, forvaltning, drift og vedlikehold av kommunal bygningsmasse. I bestillingen vises det til tekniske tjenester, revisor tolker dette til å se på anskaffelser både innen drift og investering i kommunens bygninger, vann og avløpsanlegg og maskiner/utstyr innen sektor for kommunal utvikling.

3 PROSJEKTDESIGN

I kapittel 3 vil revisor avgrense prosjektet og gå nærmere inn på problemstillingene i prosjektet. Revisjonskriteriene vil bli gjennomgått og metode for innsamling av data vil bli beskrevet.

3.1 Metoder og avgrensning for innsamling av data

Revisor vil gjennom intervju og dokumentgjennomgang besvare undersøkelsen delproblemstilling 1. Vi vil se på utvalgte relevante kontrolltiltak for å sikre at kommunens anskaffelser gjennomføres i samsvar med regelverket. Vi vil i delproblemstilling 2 se på anskaffelser utført fra 1.1. til 31.12.2019 i forbindelse med kontrollen. Vi tar et utvalg anskaffelser utfra en regnskapsrapport av kommunens leverandørreskontro, både innen drift og investering. Vi tar et tilfeldig utvalg for mindre anskaffelser fra kr 100 000 til 1,3 mill. og på vesentlige anskaffelser over 1,3 mill. innen bygg- og anlegg/maskiner i kommunen. Vi vil her ha et hovedfokus på at kommunen dokumenterer konkurranse i utvalgte anskaffelser ved anskaffelsestidspunktet.

Revisor har registrert at kommunen ikke har dokumenterte saker knyttet til klager i klageorganet for offentlige anskaffelser, som har medført brudd eller bøter knyttet til kommunens praktisering av anskaffelsesregelverket.

3.2 Problemstillinger

Følger Teknisk sektor i Meråker kommune lov om offentlige anskaffelser?

Følgende to delproblemstillinger utledes i denne undersøkelsen:

1. Har kommunen etablert kontrollrutiner som sikrer at regelverket følges i anskaffelser?

Følgende punkter kan være aktuelle å følge videre i denne delen:

- Har kommunen vedtatt en anskaffelsesstrategi og følges denne opp?
- Er rutinene kjent blant ansatte med innkjøpsansvar?
- Er det etablert innkjøpsavtaler/rammeavtaler i kommunen?
- Stilles det systematiske krav om lønns- og arbeidsvilkår og lærlinger i anskaffelser og følges disse opp i bygg og anleggsprosjekter?
- Følger anskaffelse gitt myndighet i kommunens delegasjonsreglement?

2. Følges regler om krav til konkurranse og etterprøvbarhet av konkurranse?

Det kan her være aktuelt å se om utvalgte krav knyttet til forskriftens del 1, 2 og 3 følges for den enkelte anskaffelse ut fra gitte krav:

- Beregning av terskelverdi er dokumentert - Del 1
- Dokumentasjon av vesentlige forhold i en anskaffelse – Del 1
- Valgt leverandør leverer skatteattest for mva. og skatt. (over kr 500 000)
- Kunngjøringsplikt nasjonalt og EØS - Del 2 og 3
- Anskaffelsesprotokoll - Del 2 og 3
- Krav til og oppfølging av lønns- og arbeidsvilkår for ansatte hos leverandører/underleverandører - Del 2 og 3
- Krav til og oppfølging av lærlinger - Del 2 og 3
- Følger anskaffelse gitt myndighet i kommunens delegasjonsreglement

3.3 Revisjonskriterier

Ifølge forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner (§ 15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som forvaltningsrevisjonsobjektet skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne forvaltningsrevisjonen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

- Lov om kommuner og fylkeskommuner
- Lov om offentlige anskaffelser - LOA
- Forskrift om offentlige anskaffelser - FOA
- Veileder til reglene om offentlige anskaffelser utgitt av Nærings – og fiskeridepartementet
- Kommunens vedtatte delegasjonsreglement/økonomireglement

Orkanger 10.1.2020

Arve Gausen

Oppdragsansvarlig revisor

VEDLEGG 1: UAVHENGIGHETSERKLÆRING

Prosjekt nr: FR 1120	Kommune: Meråker kommune

Vurdering av uavhengighet - revisors egenvurdering i forbindelse med forvaltningsrevisjonsprosjekt:
Annskaffelser Teknisk sektor

Hovedreferanse:
Kommuneloven § 79
Revisjonsforskriften kap. 6
RS 200 --- Formål og generelle prinsipper for revisjon av regnskaper pkt. 4
RS 220 -- Vilkår for revisjonsoppdrag pkt. 4, 12-13
RS 300 -- Planlegging av revisjon av regnskaper pkt. 6
Standard for forvaltningsrevisjon RSK 001 pkt. 8

Ansettelsesforhold:	*Undertegnede har ikke ansettelsesforhold i andre stillinger enn Revisjon Midt-Norge SA*
Medlem i styrende Organer	*Undertegnede er ikke medlem av styrende organ i noen virksomhet som ovenfor nevnte kommune deltar i.*
Delta eller inneha funksjoner i annen virksomhet, som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit	*Undertegnede deltar ikke i eller innehar funksjoner i annen virksomhet som kan føre til interessekonflikt eller svekket tillit til rollen som revisor.*
Nærstående	*Undertegnede har ikke nærstående som har tilknytning til ovenfor nevnte kommune som har betydning for uavhengighet og objektivitet.*
Rådgivnings- eller andre tjenester som er egnet til å påvirke revisors habilitet	Før slike tjenester utføres foretas en vurdering av rådgivningens eller tjenestens art i forhold til revisors uavhengighet og objektivitet. Dersom vurderingen konkluderer med at utøvelse av slik tjeneste kommer i konflikt med bestemmelsen i forskriften § 14, skal revisor ikke utføre tjenesten. Hvert enkelt tilfelle må vurderes særskilt. Revisor besvarer løpende spørsmål/henvendelser som er å betrakte som veiledning og bistand og ikke revisjon. Paragrafen sier at også slike veiledninger må skje med varsomhet og på en måte som ikke binder opp revisors senere revisjons- og kontrollvurderinger. *Undertegnede har ikke ytet rådgivnings- eller andre tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som kommer i konflikt med denne bestemmelsen.*
Tjenesten under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver	*Undertegnede har ikke ytet tjenester overfor ovenfor nevnte kommune som hører inn under kommunens egne ledelses- og kontrolloppgaver.*
Opptre som fullmektig for den revisjonspliktige	*Undertegnede opptrer ikke som fullmektig for ovenfor nevnte kommune.*
Andre særegne forhold	*Undertegnede kjenner ikke til andre særegne forhold som er egnet til å svekke tilliten til uavhengighet og objektivitet.*

Orkanger, 1.12.19

Arve Gausen

Arve Gausen
Prosjektleder

Revisjon

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no

Bestilling av risiko- og vesentlighetsanalyse, forvaltningsrevisjon

Behandles i utvalg	**Møtedato**	**Saknr**
Kontrollutvalget i Meråker kommune	12.02.2020	03/20

Saksbehandler Einar Sandlund
Arkivkode FE - 217, TI - &30
Arkivsaknr 20/196 - 1

Forslag til vedtak

1. Kontrollutvalget slutter seg til skissert opplegg beskrevet i saksfremlegget.
2. Kontrollutvalget ber Revisjon Midt-Norge SA til neste møte den 06.05.20 utarbeide helthetlig risikovurdering 2019 – 2023 forvaltningsrevisjon. Dokumentet utarbeides innenfor en ressursramme på 60 timer og oversendes sekretariatet innen 22.04.20

Saksopplysninger
Kommunelovens § 23-3 2. ledd lyder:
Kontrollutvalget skal minst én gang i valgperioden, og senest innen utgangen av året etter at kommunestyret eller fylkestinget er konstituert, utarbeide en plan som viser på hvilke områder det skal gjennomføres forvaltningsrevisjoner. Planen skal baseres på en risiko- og vesentlighetsvurdering av kommunens eller fylkeskommunens virksomhet og virksomheten i kommunens eller fylkeskommunens selskaper. Hensikten med risiko- og vesentlighetsvurderingen er å finne ut hvor det er størst behov for forvaltningsrevisjon.

Risiko- og vesentlighetsvurderingene kan gjennomføres av kontrollutvalgets sekretariat, kommunens revisor eller andre. Det legges til grunn at kontrollutvalget ikke vil benytte andre aktører i arbeidet, men benytte revisjonen og sekretariatet.

Det er nytt at forvaltningsrevisjon i selskap med kommunale eierinteresser skal være med i denne planen. Eierskapskontroll vil fortsatt utgjøre en egen plan.

Vi anbefaler at kontrollutvalget legger opp til en prosess over tre møter:

- Møte 1 – 12.02.20: I dette møtet bestiller utvalget en risiko- og vesentlighetsvurdering fra revisjonen. Dokumentet skal gi en oversikt over risikoområder i kommunen ut fra offentlig tilgjengelig informasjon og revisjonens kunnskap om kommunen. Dokumentet er ett av flere bidrag i arbeidet med å kartlegge hvor man bør ha forvaltningsrevisjon.
- Møte 2 – 06.05.20: Kontrollutvalget inviterer ordfører, komite- og gruppeledere fra kommunestyret, hovedverneombud, noen hovedtillitsvalgte, samt rådmann med sektorsjefer for å få ytterligere innspill til risikoområder. Møtedeltakerne kommer gruppevis og har fått revisjonens risiko- og vesentlighetsvurdering tilsendt i forkant av møtet. Etter at kontrollutvalget har fått innspill fra samtlige deltakere kommer utvalget fram til hvor det ønsker å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Hensikten med møtet er å supplere revisjonens faglige risikovurderinger med lokalkunnskap, og dermed ha et bredere grunnlag for å lage plan for forvaltningsrevisjon.
- Møte 3 – 10.06.20: Sekretariatet legger fram et utkast til plan for forvaltningsrevisjon. Utkastet er basert på revisjonens risiko- og vesentlighetsvurderinger, innspillene i møte 2. og kontrollutvalgets diskusjon i samme møte. Dersom kontrollutvalget slutter seg til planen, sendes den kommunestyret for endelig vedtak.

Revisjon Midt-Norge vil bruke anslagsvis 60 timer til å utarbeide risiko- og vesentlighetsvurderingen.

Vurdering
Gjennom den skisserte prosessen får kontrollutvalget gjort seg nytte av den samlede kompetansen i revisjon og sekretariat. Prosessen sikrer et godt grunnlag for kontrollutvalgets prioriteringer med en rimelig ressursbruk. Prosessen bidrar også til at planarbeidet blir politisk forankret og synliggjør kontrollutvalgets rolle som kommunestyrets kontrollorgan. Sekretariatet vil derfor anbefale at kontrollutvalget slutter seg til den skisserte prosessen og bestiller en risiko- og vesentlighetsvurdering for forvaltningsrevisjon fra Revisjon Midt-Norge

Kontrollutvalgets årsrapport 2019

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Meråker kommune	12.02.2020	04/20

Saksbehandler Einar Sandlund
Arkivkode FE - 033
Arkivsaknr 20/125 - 2

Forslag til vedtak

1. Det framlagte forslaget til Kontrollutvalgets årsrapport for 2019 vedtas.
2. Årsrapporten oversendes kommunestyret med slik innstilling til vedtak:

Kommunestyret tar Kontrollutvalgets årsrapport for 2019 til orientering

Vedlegg
Årsrapport 2019 Meråker KU

Saksopplysninger
Ifølge kommunelovens § 22-1 har kommunestyret det øverste tilsyn med den kommunale forvaltning. Til å forestå det løpende tilsynet på sine vegne, velger kommunestyret et kontrollutvalg, jfr. kommuneloven § 23-1.

Kontrollutvalgets arbeid og rapportering er nærmere regulert i *Forskrift om kontrollutvalg i kommuner og fylkeskommuner*. Det følger av departementets merknader til denne at kontrollutvalget ene og alene er direkte underlagt kommunestyrets instruksjonsmyndighet. All rapportering tilbake skal derfor skje direkte til kommunestyret. Kontrollutvalget vurderer fortløpende således hvilken informasjon og saker som vil være aktuelle å presentere for kommunestyret.

Kontrollutvalget har hatt den praksis at forhold som kontrollinstansen avdekker, løses på lavest mulig nivå, og bare unntaksvis resulterer i rapporter til kommunestyret.

Kontrollutvalgets årlige rapport vil derfor være en oppsummering av utvalgets arbeid i løpet av året og er således viktig informasjon til kommunestyret om det tilsyn utvalget utøver på kommunestyrets vegne. Alle møteinnkallinger med saksdokumenter er sendt ordfører og rådmann. Dette fungerer som en fortløpende informasjon til kommunen og det politiske miljøet. Ordfører har møte- og talerett i kontrollutvalgets møter. Ut fra tidligere praksis er det også for 2019 utarbeidet en årsrapport til kommunestyret der det er redegjort for sentrale deler av kontrollutvalgets virksomhet og aktivitet i 2019.

Vurdering
Årsrapporten anbefales oversendt kommunestyret med forslag på at de tar kontrollutvalgets årsrapport 2019 til orientering.

Konsek
TRØNDELAG IKS Kontrollutvalgenes sekretariat

Årsrapport 2019

Meråker kommune

Kontrollutvalget

INNHOLDSFORTEGNELSE

1 INNLEDNING 3

2 KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET I 2019 3

2.1 MØTER 3

2.2 BEHANDLING AV KOMMUNENS REGNSKAPER 4

2.3 FORVALTNINGSREVISJON 4

2.4 SELSKAPSKONTROLL 4

Kontrollutvalget behandlet i sak 03/19 rapport fra selskapskontroll Innherred Renovasjon IKS. 4

2.5 GJENNOMGANG AV MØTEPROTOKOLLER 5

2.6 KONTROLLUTVALGETS OPPFØLGING AV OG MED REVISOR 5

2.7 ORIENTERING FRA KOMMUNENS ADMINISTRASJON 5

2.8 BEFARING/BESØK 5

2.9 KURS / KONFERANSER 5

3 AVSLUTNING 5

1 INNLEDNING

Kontrollutvalget har som oppgave å føre den løpende kontroll og tilsyn med den kommunale forvaltning på vegne av kommunestyret, jfr. kommuneloven med forskrifter. Kontrollutvalget kan i prinsippet ta opp et hvert forhold ved kommunens virksomhet så lenge det kan defineres som kontroll og tilsyn, men kan ikke overprøve politiske prioriteringer som er foretatt av kommunens folkevalgte organer. For nærmere informasjon om kontrollutvalgets hjemmel og mandat, viser en til kontrollutvalgets årsplan.

Kommunestyret valgte kontrollutvalg i møte den 26.10.15. Kontrollutvalget består av 3 faste medlemmer og 5 varamedlemmer for perioden 2015 – 2019.

Faste medlemmer		**Varamedlemmer**
Navn	Funksjon	Navn
Bjørn Madslangrud	Leder	Morten Aursand
John Magnar Høiseth	Nestleder	Bård Bjørklund
Helene Skår	Medlem	Lene Høiseth
	Medlem	Heidi Ringen Sandslett

John Magnar Høiseth var fast medlem av kommunestyret. Bjørn Madslangrud var varamedlem til kommunestyret.

Kommunestyret valgte nytt kontrollutvalg for perioden 2019 – 2023 i møte den 09.12.19, sak 82/19.

Medlemmer:	**Varamedlemmer i nr. rekkefølge**
1. Gunnar Hanssen	1. Bjørn Madslangrud
2. Marit Øverkil	2. Oddbjørn Kaasa
3. Edith Monika Strøm, leder	3. Nina Stenmo
4. Gunnar Smedberg	4. Mari Anne Gaaserud Høiseth
5. Torfinn Krogstad, nestleder	5. Trond Marius Slungård
	6. Helge Øyn
	7. Eli Stubban Karlsson
	8. Geir Arve Krogstad
	9. Lillian Blæstervold
	10 Svein Ivar Stordalsvold

Gunnar Smedberg er fast medlem av kommunestyret.

2 KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET I 2019

Sekretariatstjenesten til kontrollutvalget utføres av Konsek Trøndelag IKS. Revisjonsoppdraget (regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll) utføres av Revisjon Midt-Norge SA.

2.1 MØTER

Kontrollutvalget har i 2019 holdt 5 møter, og behandlet 35 saker, se vedlegg. Tilsvarende tall for 2018 var 5 møter og 37 saker. Kontrollutvalgets møter er åpne. Møtene har likevel vært lukket i de saker hvor det har blitt behandlet opplysninger undergitt lovpålagt taushetsplikt.

I all vesentlighet har dette vært orienteringene fra kommunens revisor, som benytter seg rutinemessig av sin møte- og talerett i kontrollutvalgets møter.

Ordføreren har møte- og talerett i kontrollutvalget, og mottar møteinnkalling og møteprotokoll. Rådmannen mottar også møteinnkalling og møteprotokoll, og møter etter innkalling.

2.2 BEHANDLING AV KOMMUNENS REGNSKAPER

Kontrollutvalget avga uttalelse til kommunens årsmelding og årsregnskap for 2019, sak 09/19 den 08.05.2019. Saksgangen ved behandlingen av kommunens regnskaper er for øvrig regulert i kommuneloven med tilhørende forskrifter.

Kontrollutvalgets uttalelse skal foreligge før formannskapet avgir sin innstilling til kommunestyret, slik at formannskapet kan ta denne uttalelsen i betraktning ved sin innstilling.

2.3 FORVALTNINGSREVISJON

Plan for forvaltningsrevisjon 2016-2019 ble behandlet av kontrollutvalget i møte den 21.09.16, sak 19/16. Kommunestyret traff slikt vedtak ved behandling av sak 98/16 i møte den 28.11.16:

1. *Kommunestyret godkjenner plan for forvaltningsrevisjon for Meråker kommune – 2016-2019, med slik prioritering av prosjekter.*
    1) *Omorganisering innen helse og omsorg*
        i. *Ble de ansatte tilfredsstillende ivaretatt*
        ii. *Ble brukerne tilfredsstillende ivaretatt*
    2) *Elevenes psykososiale skolemiljø*
    3) *Samordning av tjenester innen pleie og omsorg*
    4) *Saksbehandling*
    5) *Forebyggende helsearbeid og arbeid med folkehelse*
    6) *Språkopplæring til minoritetsspråklige*
    7) *Miljøforvaltning*
2. *Kommunestyret gir kontrollutvalget selv myndighet til å gjøre endringer i planperioden.*

Rapport selskapskontroll Innherred Renovasjon IKS, sak 03/19, omfattet forvaltningsrevisjon av selskapet.

2.4 SELSKAPSKONTROLL

Plan for selskapskontroll 2016-2019 ble behandlet av kontrollutvalget i møte den 21.09.16, sak 20/16. Kommunestyret traff slikt vedtak ved behandling av sak 99/16 i møte den 28.11.16:

1. *Kommunestyret godkjenner plan for selskapskontroll for Meråker kommune – 2016-2019, med slik prioritering av prosjekter.*
    1) *Innherred Renovasjon IKS*
    2) *Meråker Utvikling AS*
    3) *Fides AS*
2. *Kommunestyret gir kontrollutvalget selv myndighet til å gjøre endringer i planperioden.*

Kontrollutvalget behandlet i sak 03/19 rapport fra selskapskontroll Innherred Renovasjon IKS.

2.5 GJENNOMGANG AV MØTEPROTOKOLLER
Rapport etter revisjonens gjennomgang av møteprotokoller fra kommunestyret og formannskapet tas som ledd i revisors ordinære statusrapportering.
Hensikten med gjennomgangen av saksframlegg og vedtak er å kontrollere at de er i tråd med lov, forskrift, regelverk og overordnede planer. Saker av vesentlig økonomisk betydning er prioritert.

2.6 KONTROLLUTVALGETS OPPFØLGING AV OG MED REVISOR
Gjennom behandling av revisjonsstrategier og statusrapporter fra revisjonen fører utvalget tilsyn med at revisjonsarbeidet er à jour og foregår i samsvar med god kommunal revisjonsskikk. Sekretariatet har innsyn i revisjonens arbeidspapirer, slik at en kan forsikre seg om at revisjonsarbeidet foregår i samsvar med god revisjonsskikk. Utvalget har også blitt holdt orientert om revisjonsstrategi og status for revisjonsarbeidet.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor skal årlig gi skriftlig erklæring om sin uavhengighet, jfr. forskrift om revisjon § 15. Den ble forelagt kontrollutvalget i møtet den 18.09.19, jfr. sak 25/19. Revisor presenterte revisjonsstrategi 2019 i sak 32/19, 28.11.19.

2.7 ORIENTERING FRA KOMMUNENS ADMINISTRASJON
Kontrollutvalget har blitt orientert av administrasjonen i 4 av 5 møter. Det har vært orientert om leasing gravemaskin, Meråker skole, status og hovedelementer i internkontrollen, oppfølging av forvaltningsrevisjonsrapport eldreomsorg, samt personalpolitikk og fravær.

2.8 BEFARING/BESØK
Det ble ikke gjennomført enhetsbesøk i 2019

2.9 KURS / KONFERANSER
2 av det nyvalgte kontrollutvalgets medlemmer deltok på kontrollutvalgssamling i Trondheim 20.11.19.

3 AVSLUTNING
Kontrollutvalget er valgt av kommunestyret - som har det øverste ansvaret - for på dets vegne å føre tilsyn med øvrige folkevalgte organer og administrasjonen. I praksis blir forhold som kontrollinstansen avdekker, løst på lavest mulig nivå, og bare unntaksvis formelt rapportert til kommunestyret. Den årlige meldingen er derfor viktig informasjon om det tilsyn kontrollutvalget utøver på vegne av kommunestyret. Kontrollutvalget vurderer allikevel fortløpende hvilke saker og hvilken informasjon som bør presenteres for kommunestyret.

Kontrollutvalget ser positivt på innspill fra kommunestyret i form av forslag på oppgaver det vil være ønskelig at kontrollutvalget ser nærmere på.

Meråker 12.02.2020

Edith Monika Strøm /s/ Leder Marit Øverkil/s/ Torfinn Krogstad/s/

Gunnar Smedberg/s/ Gunnar Hansen/s/

Vedlegg - Saker Meråker kontrollutvalg 2019

Møtedato	Sakstittel	Saksnr
13.02.2019	Referatsaker	01/19
13.02.2019	Orientering fra rådmannen	02/19
13.02.2019	Selskapskontroll i Innherred Renovasjon IKS	03/19
13.02.2019	Kontrollutvalgets budsjett 2019	04/19
13.02.2019	Kontrollutvalgets årsrapport 2018	05/19
13.02.2019	Eventuelt	06/19
13.02.2019	Godkjenning av møteprotokoll	07/19
08.05.2019	Referatsaker	08/19
08.05.2019	Kontrollutvalgets uttalelse til Meråker kommunes årsregnskap for 2018	09/19
08.05.2019	Skatteoppkreverfunksjonen	10/19
08.05.2019	Orientering fra rådmannen vedrørende innkjøp og anskaffelser - Leasing av gravemaskin	11/19
08.05.2019	Orientering fra rådmannen vedrørende Meråker skole	12/19
08.05.2019	Eventuelt	13/19
08.05.2019	Godkjenning av dagens møteprotokoll	14/19
12.06.2019	Referatsaker	15/19
12.06.2019	Orientering fra rådmannen - status mht. kommunens internkontroll og hovedelementene i internkontrollen	16/19
12.06.2019	Bestilling av forvaltningsrevisjon	17/19
12.06.2019	Eventuelt	18/19
12.06.2019	Godkjenning av møteprotokoll	19/19
12.06.2019	Orientering fra rådmannen vedrørende Meråker skole	20/19
18.09.2019	Referatsaker	21/19
18.09.2019	Bestilling av forvaltningsrevisjon	22/19
18.09.2019	Orientering fra rådmannen vedrørende status ved Meråker skole	23/19
18.09.2019	Orientering fra rådmannen vedrørende personalpolitikk og fravær	24/19
18.09.2019	Regnskapsrevisors årlige uavhengighetserklæring	25/19
18.09.2019	Kontrollutvalgets budsjett for 2020	26/19
18.09.2019	Evaluering av kontrollutvalgets virksomhet i valgperioden	27/19
18.09.2019	Eventuelt	28/19
18.09.2019	Godkjenning av møteprotokoll	29/19
28.11.2019	Referatsaker	30/19
28.11.2019	Orientering fra sekretær	31/19
28.11.2019	Kontrollutvalgets årsplan - møteplan for 2020	33/19
28.11.2019	Eventuelt	34/19
28.11.2019	Godkjenning av møteprotokoll	35/19

Referatsaker februar 2020

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Meråker kommune	12.02.2020	05/20

Saksbehandler Einar Sandlund
Arkivkode FE - 033
Arkivsaknr 20/125 - 1

Forslag til vedtak
Referatene tas til orientering.

Vedlegg
FKT program-fagkonf 2020
Engasjementsbrev Meråker kommune
Alle har rett til å overvære møter i politiske organer
Etikken må forankres i politikken
Hvem har ansvaret når kommunen ikke lenger finnes
Kan barnehagevikaren sitte i kontrollutvalget
Er regionrådsleder valgbar
Hva betyr det at avstemmingsresultatet skal inn i møteboka
Hvem signerer kontrakten når kontrollutvalget skal granske
Inhabil som følge av generelle regler man selv har fordel av

Saksopplysninger
Det kan bli fremlagt ytterligere referater i møtet.

Vurdering
Referatene anbefales tatt til orientering.

FAGKONFERANSE | KONTROLL OG TILSYN

Gardermoen | 3 - 4. juni 2020

Årsmøte i Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) | 3. juni 2020

#fkt2020

Dag 1	Tirsdag 3. juni 2020
09.00	Registrering med enkel frokost for tilreisende samme dag
10.00	**Velkommen til fagkonferansen** Styreleder Benedikte Muruvik Vonen, FKT
10.05	**Åpningsinnlegg** Første nestleder, Kari Kjønaas Kjos, Kommunal- og forvaltningskomiteen
10.30 (inkl. tid til spørsmål)	**Norsk barnevern i internasjonalt søkelys** Direktør Mari Trommald, Bufdir
11.20	Pause
11.30	**Kontrollutvalet – restavfall etter kommunevalet?** Kontrollutvalgsleder Ivar Mork, Ulstein kommune
12.00	Lunsj
13.00	**Kontrollutvalget og ordføreren** Ordfører Jon Ivar Nygård, Fredrikstad kommune
13.30	**Kontrollutvalget og rådmannen** Rådmann og nestleder i Norsk Rådmannsforum Tone Marie Nybø Solheim
14.00	Pause
14.10	**Paneldebatt**: kontrollutvalgsleder, tidl. ordfører og rådmann Debattleder Marit Gilleberg, Tolga kommune
14.30	Pause før årsmøtet

	ÅRSMØTE 2020 I FKT
14.30 – 14.45	Pause og registrering til årsmøte 2020
14.45 – 16.30	Årsmøte 2020
17.00 – 20.00	Utflukt til Eidsvollsbygningen
Aperitiff: ca. 20.15 Middag: 20.30	Felles middag på hotellet

Dag 2	**Onsdag 4. juni 2020**
08.30	**Kontrollutvalgets uttalelse til årsregnskapet – utkast til en veileder** Seniorrådgjevar Einar Ulla**,** Sekretariatet for kontrollutvalet i Vestland fk.
09.00 (inkl. spørsmål fra salen)	**Kommunene og arbeidsmiljøloven** Direktør Trude Vollheim, Arbeidstilsynet
09.45	Pause
10.00 (inkl. spørsmål fra salen)	**Hvordan kan vi få til bedre samordning mellom statlig tilsyn og forvaltningsrevisjon?** Fagdirektør Petter Lodden**,** fylkesmannen i Vestfold og Telemark
10.45	Pause/utsjekking
11.00 (inkl. spørsmål fra salen)	**Selskapskontroll av et regionalt bompengeselskap (Ferde AS)** Manager Frode Løvlie, Deloitte
11.45	Pause
12.00	**Et skråblikk på kontroll og tilsyn** Tidl. fylkesmann Sigbjørn Johnsen
12.50	**Avslutning** Styreleder Benedikte Muruvik Vonen, FKT
13.00	Lunsj

PRAKTISK INFORMASJON

INFORMASJON OM ÅRSMØTET

Årsmøtet er åpent for alle, men det er kun medlemmer i Forum for Kontroll og Tilsyn (FKT) som har tale-, forslags- og stemmerett.

Medlemmer som har saker til årsmøtet, eller forslag om vedtektsendringer, må sende disse til sekretariatet innen seks uker før årsmøtet, altså innen 22. april 2020.

Styret sender ut sakspapirene senest to uker før årsmøtet, innen 20. mai 2020.

Dersom din kommune/ditt sekretariat ikke er medlem i FKT, men ønsker å møte på årsmøtet med stemmerett, må innmelding skje innen 20. mai 2020.

Leder i valgkomiteen: Frank Willy Djuvik, tidl. kontrollutvalgsleder i Sogn og Fjordane fylkeskommune | Frank.willy.djuvik@gmail.com | Mobil: 926 26 976

Ønsker du mer informasjon eller medlemskap i FKT? Se nettsiden www.fkt.no eller kontakt sekretariatet: Generalsekretær Anne-Karin Femanger Pettersen: Tlf. 414 71 166, fkt@fkt.no

FØR MIDDAG

I år inviterer vi til en utflukt til Eidsvollsbygningen der vi får en omvisning. Bygningen ble pusset opp i forbindelse med 200-års jubileet og Carsten Ankers interiør med rekonstruerte tapet og farger, tekstiler og inventar er rekonstruert. Kanskje dukker pris Christian Frederik opp.

Husk å registrere din interesse for utflukten når du melder deg på.

INFORMASJON OM HOTELLET, parkering mm.

Quality Airport Hotel Gardermoen

PÅMELDING

Påmelding via særskilt skjema på FKTs nettside: www.fkt.no

Bindende påmelding **innen tirsdag 8. april 2020**. Det tas forbehold om endringer i programmet.

Ved avbud etter at påmeldingsfristen har gått ut, blir det belastet et administrasjonsgebyr på kr 500 i tillegg til eventuelle kostnader FKT får til hotellet. Avbud siste 14 dager før konferansen gir full deltakeravgift.

DELTAKERAVGIFT

- Deltakelse med overnatting (helpensjon): Kr 6 800 (Ikke medlem kr 7 200)
- Deltakelse uten overnatting, sosialt program og middag (dagpakke): Kr 5 150 (Ikke medlem kr 5 550)
- FKT har reservert rom på konferansehotellet. Tildeling ut fra mottatt påmelding (først til mølla).
- Ekstra overnatting fra 2.-3. juni 2020: Kr 1 145

Revisjon Midt-Norge
Bidrar til forbedring

Meråker kommune
v/ Rådmannen

Kontaktperson:
Wenche Holt

Dato og referanse:
21. juni 2018

Revisjon Midt-Norge SA
Postboks 2565
7735 Steinkjer

Besøksadresse:
Fylkets Hus
Seilmakergata 2
7735 Steinkjer

Org nr: 919 902 310 mva
Bank: 4270 18 38658
M post@revisjonmidtnorge.no
T +47 907 30 300

ENGASJEMENTSBREV – MERÅKER KOMMUNE

Revisjon Midt-Norge SA ble i kommunestyrets sak 114/17 valgt til revisor for Meråker kommune fra 1.01.2018. Revisjonen består av forvaltningsrevisjon og regnskapsrevisjon, og omfatter revisjonen av kommuneregnskapet. Med utgangspunkt i de bestemmelsene som gjelder for kommuner og fylkeskommuner, herunder standarder for god kommunal revisjonsskikk, vil vi i dette brevet beskrive vår forståelse av revisjonsoppdraget.

Revisjonens formål og innhold

Kommuneloven har blant annet følgende bestemmelser om revisjonen i § 78:

1. Revisjon av kommunal og fylkeskommunal virksomhet skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk.
2. Revisjonsarbeidet skal omfatte regnskapsrevisjon og forvaltningsrevisjon.

Vi vil gjennomføre og rapportere resultatene av vår revisjon i henhold til god kommunal revisjonsskikk, som er en rettslig standard. Innholdet i dette begrepet er normert av kommunelovens bestemmelser om revisjon, tilhørende forskrifter og etablerte og anerkjente standarder på området. Som medlem av Norges Kommunerevisorforbund (NKRF) er vi underlagt jevnlige eksterne kvalitetskontroller.

Revisor har plikt til løpende å foreta en vurdering av egen uavhengighet. Oppdragsansvarlig revisor skal hvert år avgi en skriftlig egenvurdering av sin uavhengighet til kontrollutvalget.

Ledelsenes ansvar
I henhold til kommuneloven er det kommunens administrasjonssjef som er ansvarlig for at kommunens interne administrative kontroll og økonomiforvaltning er ordnet på en betryggende måte og er gjenstand for betryggende kontroll. Det er også administrasjonssjefens ansvar å utarbeide og fremme kommunens årsberetning og avlegge årsregnskapet i samsvar med bestemmelsene i kommuneloven, forskrift om årsregnskap og årsberetning i kommuner og fylkeskommuner og god kommunal regnskapsskikk.

Kommunens ledelse har også ansvaret for at vi som revisor har ubegrenset tilgang til registrerte opplysninger, dokumentasjon og annen informasjon vi finner nødvendig for å kunne utføre vårt arbeid, herunder korrespondanse, kontrakter, protokoller mv. Dette inkluderer også tilgang til systembeskrivelser og nødvendig veiledning.

Kommunestyret og kontrollutvalgets ansvar
Kommunestyret er kommunens øverste organ, og har det øverste tilsyn med den kommunale og fylkeskommunale forvaltning. Kommunestyret velger selv et kontrollutvalg til å forestå det løpende tilsyn med den kommunale forvaltning på sine vegne. Kontrollutvalget skal føre det løpende tilsyn og kontroll med den kommunale forvaltningen.

Forvaltningsrevisjon

I henhold til forskrift om revisjon osv. § 7 innebærer forvaltningsrevisjon å gjennomføre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets eller fylkestingets vedtak og forutsetninger. Herunder om

a) Forvaltningen bruker ressurser til å løse oppgaver som samsvarer med kommunestyrets vedtak og forutsetninger,
b) Forvaltningens ressursbruk og virkemidler er effektive i forhold til målene som er satt på området,
c) Regelverket etterleves,
d) Forvaltningens styringsverktøy og virkemidler er hensiktsmessige,
e) Beslutningsgrunnlaget fra administrasjonen til de politiske organer samsvarer med offentlige utredningskrav,
f) Resultatene i tjenesteproduksjonen er i tråd med kommunestyrets eller fylkestingets forutsetninger og/eller om resultatene for virksomheten er nådd.

Gjennomføring og rapportering av forvaltningsrevisjon skal skje i henhold til god kommunal revisjonsskikk og etablerte og anerkjente standarder på området, og det skal etableres revisjonskriterier for det enkelte prosjekt.

Innenfor forvaltningsrevisjon av kommuner er det NKRF som er det standardsettende organ. Grunnlaget og bakgrunnen for den enkelte forvaltningsrevisjon vil være beskrevet ved rapporteringen av den enkelte revisjon, slik at denne oppgaven ikke blir beskrevet ytterligere i dette brevet. Se for øvrig nærmere om rapporteringen i eget avsnitt.

Kundeansvarlig forvaltningsrevisjon er Anna Ølnes.

Finansiell revisjon

Når det gjelder finansiell revisjon vil grunnlaget for vårt arbeid i mindre grad være omtalt ved avrapportering, slik at vi her bruker noe mer plass på å beskrive vårt arbeid og grunnlaget for dette.

Oppdragsansvarlig regnskapsrevisor er Knut Tanem.

Årsregnskapet og de aktuelle delene av årsberetningen
I finansiell revisjonen er vår hovedoppgave som revisor for kommunen å vurdere og avgi en uavhengig uttalelse (revisors beretning) om hvorvidt årsregnskapet er avgitt i samsvar med lov og forskrifter. I tillegg kontrollerer vi at de disposisjoner som ligger til grunn for regnskapet er i samsvar med budsjettvedtak, og at beløpene stemmer med regulert beløp.

Vi kontrollerer også om opplysninger i årsberetningen om årsregnskapet er konsistente med årsregnskapet. I tillegg kontrollerer vi om den revisjonspliktiges ledelse har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.

Videre er det vår oppgave å vurdere om kommunen har ordnet den økonomiske internkontrollen på en betryggende måte og med forsvarlig kontroll.

Årsregnskapet skal iht. forskriften være avlagt av administrasjonssjefen innen 15. februar i året etter regnskapsåret. Årsberetningen skal avgis uten ugrunnet opphold, og senest innen 31. mars. Administrasjonssjefens ansvar omfatter også ansvar for at registrering, dokumentasjon og oppbevaring av regnskapsopplysninger er innrettet på en ordentlig og oversiktlig måte.

Revisjonens utførelse og forholdet til intern kontroll
God kommunal revisjonsskikk innebærer blant annet at vi kontrollerer utvalgte deler av materialet som underbygger informasjonen i årsregnskapet, foretar analytiske vurderinger og andre revisjonshandlinger som vi etter forholdene finner hensiktsmessige.

På grunn av en revisjons iboende begrensninger, sammen med den interne kontrollens iboende begrensninger, er det alltid risiko for at ikke all vesentlig feilinformasjon i regnskapet avdekkes, selv om revisjonen er planlagt og utført i samsvar med god kommunal revisjonsskikk, herunder de internasjonale revisjonsstandardene (ISA-ene). Ved vår risikovurdering vurderer vi de interne kontrollene som er relevant for kommunens eller enhetens utarbeidelse av årsregnskapet med det formål å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige ut fra omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for effektiviteten av enhetens interne kontroll. Slike revisjoner eller gjennomganger vil eventuelt kunne avtales.

Generelt vil en effektiv intern kontroll (kommunens egen) redusere risikoen for at misligheter og feil vil oppstå uten å bli avdekket, men vil aldri kunne eliminere denne risikoen. Omfanget av vårt revisjonsarbeid vil for en stor del være avhengig av kvaliteten på, og effektiviteten av kommunens interne kontroll, samt regnskaps- og rapporteringsrutiner. Vi vil rapportere skriftlig om eventuelle vesentlige mangler i den interne kontrollen som er relevante for revisjonen av årsregnskapet og som vi har identifisert under revisjonen, se nærmere om dette under avsnittet rapportering.

Registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger
Når vi konkluderer om registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger i revisjonsberetningen, vil revisjonen være utført i samsvar med den internasjonale standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller begrenset revisjon av historisk finansiell informasjon». Denne standarden krever at vi etterlever etiske krav, planlegger og gjennomfører vårt arbeid for å oppnå betryggende sikkerhet for at det ikke er vesentlige formelle mangler knyttet til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger. Slike vurderinger innebærer gjennomføring av kontrollhandlinger for å innhente bevis om disse forholdene. De valgte kontrollhandlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for vesentlige mangler.

Ved vurderingen av ledelsens plikter med hensyn til registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger, innhenter revisor informasjon om kommunens interne rutiner for å vurdere samsvaret med lov, forskrift og god bokføringsskikk, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av kommunens interne kontroll.

Andre uttalelser og kontrollhandlinger
Vår revisjon vil også omfatte de kontrollhandlinger som er nødvendige for å attestere skjema Lønns og pensjonskostnader (RF-1022, avstemming mellom innberettet lønn og regnskap) og de terminvise krav etter den kommunale ordningen for momskompensasjon. Vi utfører også kontroll av tilskudd som er gitt for å finansiere særskilte oppgaver (særattestasjoner), der det er krav eller ønske om revisors attestasjon. Våre kontroller utføres i tråd med oppdragsgivers anvisninger og aktuell standard for attestasjonsoppdrag.

Innsynsrett og taushetsplikt

Revisor kan kreve enhver opplysning, redegjørelse eller ethvert dokument hos kommunen og foreta de undersøkelser som revisor finner nødvendige for å gjennomføre oppgavene.

Både oppdragsansvarlig revisor og revisjonsmedarbeiderne har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13e. Dette følger av kommunelovens § 78, nr. 7. Taushetsplikten gjelder ubegrenset i tid, også etter at oppdraget er avsluttet.

Taushetsplikten er dog ikke til hinder for at kontrollutvalget får den informasjon om resultater av revisjonen som er nødvendige.

Rapportering og dialog

Engasjementsbrev for revisjonsoppdraget utarbeides ved endringer i oppdraget eller dersom andre forhold tilsier dette. I tillegg utarbeides oppstartsbrev i forbindelse med oppstart av den enkelte forvaltningsrevisjon.

Finansiell revisjons innhold avhenger av revisjonsstandardene, intern kontroll og revisors skjønn. Kontrollutvalgets oppgave er å påse at kommunen har en tilstrekkelig revisjon. For å sikre kontrollutvalget informasjon om den finansielle revisjonen, vil det i tillegg til revisors beretning bli redegjort for status i arbeidet både mht. revisjonsstrategien og om resultatet av revisors arbeid.

Etter endring i offentleglova § 5 annet ledd, som trådte i kraft 1. januar 2015, kan offentlig innsyn i foreløpige revisjonsrapporter utsettes inntil den endelige rapporter er oversendt kontrollutvalget. Endringen innebærer ikke en innsnevring i selve innsynsretten i revisjonsrapporter, det er kun tidspunktet for når innsyn kan kreves som er endret.

Misligheter

Revisor skal iht forskriftens § 3, gjennom revisjonen bidra til å forebygge og avdekke misligheter og feil. Konstateres det misligheter ved revisjon, eller på annen måte, skal revisor straks sende foreløpig innberetning til kontrollutvalget.

Når saksforholdet er nærmere klarlagt skal revisor sende endelig innberetning til kontrollutvalget. Revisor skal sende kopi av innberetningen til administrasjonssjefen eller kommune-/fylkesrådet.

Nummererte brev
Vi kan gjennom regnskapsrevisjonen finne forhold som ikke blir påpekt i revisjonsberetningen, men vi finner det nødvendig å påpeke i nummerert brev. Slike nummererte brev vil bli sendt til kontrollutvalget med kopi til administrasjonssjefen.

I henhold til revisjonsforskriften § 4, 2 skal revisor påpeke følgende forhold i nummererte brev:
1. Mangler ved plikten til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av regnskapsopplysninger.
2. Feil og mangler ved organiseringen av den økonomiske internkontrollen.
3. Misligheter.
4. Feil som kan medføre feilinformasjon i årsregnskapet.
5. Manglende redegjørelse for vesentlige avvik mellom beløpene i den revisjonspliktiges årsregnskap og regulert budsjett slik det fremstår etter gyldige vedtak/endringer fattet på riktig beslutningsnivå.
6. Begrunnelse for manglende underskrift ved bekreftelser overfor offentlige myndigheter som gis i henhold til lov eller forskrift.
7. Begrunnelse for å si fra seg oppdrag etter § 16.

Brev med påpekning av mindre vesentlige feil eller mangler vil bli sendt direkte til administrasjonen.

Uttalelser fra kommunens ledelse
I forbindelse med årsavslutningen vil vi i henhold til god kommunal revisjonsskikk innhente en skriftlig uttalelse fra ledelsen om fullstendigheten og riktigheten av de opplysninger som gis i årsregnskapet. På samme måte er vi pålagt å innhente skriftlige uttalelser fra ledelsen om kjennskap til eller mistanke om misligheter mv.

Andre tjenester

Vår organisasjon har medarbeidere med betydelig kompetanse og praksis innenfor mange fagområder. Dette gjør oss i stand til å yte kompetent veiledning til dere, og som medlem av NKRF kan vi også trekke på kompetansen i et stort fagmiljø. Vi bistår gjerne med veiledning innenfor intern kontroll, merverdiavgift, regnskapsføring, budsjetter, lov og forskrifter osv., så langt det lar seg gjøre innenfor vår oppgave som revisor.

Vi håper innholdet i dette brevet samsvarer med Deres forståelse av revisors rolle og ansvarsområder, og vi ser fram til et godt og konstruktivt samarbeid.
Vi ber om at dere underskriver og returnerer vedlagte kopi av brevet for å bekrefte at dere samtykker i vilkårene for revisjonen av regnskapet, herunder våre respektive ansvarsområder.

Med vennlig hilsen

Arnt R. Haugan

Arnt Robert Haugan
Daglig leder

Direkte ☎ 922 53 981 eller ✉ arnt.robert.haugan@revisjonmidtnorge.no

Undertegnede bekrefter mottakelse og samtykker i vilkårene på vegne av Meråker kommune

Meråker, 26/6-2018

(signert) Reine Frenger

Fung. Rådmann

Alle har rett til å overvære møtene

Kommunal Rapport 06.11 2019

POLITIKERSKOLEN 2019. Alle har en grunnlovsfestet rett til å overvære møter i politiske organer. Arbeidsmøter om budsjett mellom administrasjon og politikere er ikke noe unntak.

Saker skal behandles i møter og de skal være åpne for innbyggerne. Politikere og administrasjon kan ikke stikke seg vekk for å forberede neste års budsjett.

– Vi skal følge loven. Selvfølgelig skal vi det, sier nyvalgt ordfører Marit Hougsrud (Sp) i Sør-Aurdal.

Kommunen har gjentatte ganger de siste årene fått en påminnelse fra Fylkesmannen om at den må følge kommunelovens regler, som skal sikre innbyggerne innsyn i politiske beslutningsprosesser.

Bare to uker etter at Hougsrud ble ordfører, må hun svare på hvorfor innbyggerne ikke ble informert om budsjettmøtet 28. oktober.

– Det var et arbeidsmøte rådmannen skulle ha med sine ansatte. Jeg informerte kommunestyrets medlemmer om dette, slik at de som måtte ha interesse av å overvære møtet, kunne komme. Spesielt for de nye kommunestyrerepresentantene er det fint å få innblikk i prosessene rundt budsjettarbeidet, forklarer hun.
14 av 19 representanter møtte opp. Det gjorde også en journalist fra avisa Valdres, som ble henvist til publikumsplass på galleriet. Han sørget likevel for at innbyggerne fikk vite at rådmann Haakon Boie Ludvigsen i møtet tok til orde for å legge ned en barneskole og ungdomstrinnet ved en annen skole. Og at flere politikere reagerte sterkt på dette.
Møtet ble avholdt uten offentlig innkalling, saksliste og møtebok, slik kommuneloven krever. Hougsrud mener møtet faller utenfor loven.

– Vi hadde ingen saker til behandling. Det var et arbeidsmøte rådmannen hadde invitert til.

– Både Fylkesmannen, Sivilombudsmannen og Kommunaldepartementet har slått fast at møter mellom administrasjon og folkevalgte om budsjettet er møter etter kommuneloven og skal følge dennes møteregler?

– Det kjenner ikke jeg til. Jeg har bare vært ordfører i 14 dager. Men vi skal selvsagt følge loven.

Få unntak fra regelen om åpne møter
Grunnlovens § 100 femte ledd er klar: “Enhver har rett til innsyn i statens og kommunenes dokumenter og til å følge forhandlingene i rettsmøter og folkevalgte organer. Det kan i lov fastsettes begrensninger i denne rett ut fra hensyn til personvern og av andre tungtveiende grunner.”

Også kommunelovens § 31 slår fast at “Enhver har rett til å overvære møtene i folkevalgte organer”. Den gir samtidig en uttømmende liste over når det skal eller kan gjøres unntak fra regelen om møteoffentlighet. Det finnes ingen unntakshjemmel for budsjettmøter.

Men det holder ikke å holde dørene åpne. Innbyggerne må også ha blitt informert i rimelig tid om at det skal avholdes møte, og hvilke saker som skal tas opp. Har de ikke anledning til å komme, skal de i alle fall kunne slå opp i møteboka i etterhånd for å se hva som skjedde. Derfor stiller kommuneloven både krav til kunngjøring, innkalling, saksliste og møtebok.

Kommunelovens regler gjelder ikke bare ordinære møter i kommunestyre, formannskap eller andre politiske organer. Også andre sammenkomster der folkevalgte deltar, kan falle inn under kommuneloven. Det avgjørende er hvem som deltar, hva som er tema og hvilke spørsmål de folkevalgte drøfter, skriver Kommunaldepartementet (KMD) i en tolkningsuttalelse 7. juli 2015.

Her konkluderte det med at et formøte om budsjett i forkant av ordinært kommunestyremøte i Tysfjord i 2008, var et møte etter kommuneloven, selv om også eksterne deltok og møtet ble ledet av andre enn ordfører.

En av fire brøt loven i fjor
Sivilombudsmannen har i flere kjennelser kritisert kommuner for å ha avholdt budsjettseminarer med administrasjonen uten å følge saksbehandlingsreglene for folkevalgte organer.

Likevel:
I desember i fjor avslørte Kommunal Rapport at omfanget av slike hemmelige budsjettmøter er stort. Hele 27 av 100 undersøkte kommuner – altså en av fire – hadde avholdt hemmelige budsjettmøter for administrasjon og folkevalgte i perioden september – november 2018.

Møtene hadde ulike navn, som "budsjettdugnad", "økonomiseminar" og "dialogkonferanser", men hadde til formål å bearbeide tallgrunnlaget og gi og få innspill til den videre budsjettprosessen. Innbyggerne fikk ikke kjennskap til møtene, som ble avholdt uten offentlig innkalling, saksliste og protokoll.

Sivilombudsmann Aage Thor Falkanger mener det må skyldes at kommunene har mangelfull kunnskap om kommunelovens bestemmelser og bakgrunnen for dem. Han forsøker å bøte på dette i en kronikk i Kommunal Rapport 23. mars i år. Her slår han fast følgende:

- Hovedregelen er at folkevalgte organer behandler og avgjør saker i formelle møter. Det skal ikke holdes uformelle, lukkede sammenkomster der det foregår reell saksbehandling. Dette gjelder saksforberedelse, saksbehandling og fatting av vedtak.
- Retten til å overvære slike møter er nedfelt i Grunnloven og kommuneloven.
- De folkevalgte er valgt til å representere innbyggerne, og all saksbehandling foregår på vegne av dem. Åpenhet gjør det mulig for innbyggerne å kunne holde representantene ansvarlig for de beslutningene som tas. Prinsippet om møteoffentlighet er derfor sentralt for et sterkt folkestyre.
- Denne kontrollmuligheten kan også forebygge at avgjørelser tas på feil grunnlag. Ved dette styrkes også innbyggernes tillit til de folkevalgte organer og deres avgjørelser.

– Budsjettet er én av de viktigste sakene de folkevalgte tar stilling til i løpet av året. Det er derfor helt essensielt at innbyggerne kan holde seg orientert om den politiske prosessen og ha mulighet til å holde representantene ansvarlig, framholdt Sivilombudsmannen.

Gjentatte pålegg fra Fylkesmannen
Sør-Aurdal gikk fri for kritikk i Kommunal Rapports undersøkelse av budsjettmøtene i fjor høst. Deres hemmelige budsjettmøte ble nemlig avholdt allerede i august – for tidlig til å bli fanget opp i undersøkelsen. Men 30. oktober i fjor – ganske nøyaktig ett år før årets hemmelige budsjettmøte – fikk kommunen skriftlig beskjed fra Fylkesmannen om at den må følge kommunelovens møteregler.

Som det framgår av oversikten nedenfor, er det ikke første gang at Sør-Aurdal kommune har fått kritikk for manglende møteoffentlighet. Spørsmålet er om det blir siste gang.

11. mai 2017: "Fylkesmannen forutsetter at kommunen vil endre praksis og overholde reglene framover", skriver Fylkesmannen i brev til Sør-Aurdal kommune. Bakgrunnen er at

formannskapet i perioden desember 2016 – mars 2017 har avholdt fire hemmelige møter om daværende rådmanns arbeidsforhold. Heller ikke kommunestyremøtet 7. mars, der han ble sagt opp, ble innkalt på lovlig måte.

26. oktober 2017: Ordfører Kåre Helland (Sp) varsler i innkallingen at han vil foreslå at budsjettmøtet holdes bak lukkede dører. Til pressen begrunnet han dette med at de skulle drøfte budsjettet i detalj – helt ned på personnivå. Å lukke et budsjettmøte er det ikke adgang til, fastslo både Fylkesmannen og to eksperter på kommunalrett overfor Kommunal Rapport. Siste del av møtet ble likevel lukket.

23. august 2018: Kommunestyre og administrasjon avholder "dialogmøte" om budsjettet på en dato oppført i kommunestyrets møteplan. Innkallingen ble offentliggjort to dager før møtet, etter at lokalpressen hadde etterlyst den. Møtet er fortsatt ikke protokollert. Kommunen nektet også å gi lokalavisa Hedalen innsyn i notater fra møtet. Rådmann Haakon Boie Ludvigsen framholder at det ikke var noe kommunestyremøte, fordi det var han som innkalte til og ledet møtet.

3. september 2018: Jussprofessor Jan Fridthjof Bernt slår overfor Kommunal Rapport fast at dialogmøtet var en del av kommunens saksbehandling og skulle fulgt kommunelovens regler. Han påpeker samtidig at rådmannen ikke har kompetanse til å lede møter i politisk organ. Han advarer mot å gjøre skillet mellom ordfører og rådmann utydelig.

30. oktober 2018: Fylkesmannen pålegger kommunen å offentliggjøre notater og føre møtebok fra møtet 23. august. Kommunen får på ny skriftlig beskjed om å følge kommunelovens regler for møter i politiske organ. Fylkesmannen viser spesielt til kommunelovens §§ 30 og 31, som blant annet slår fast at alle har rett til å overvære møter i politisk organ, og at det skal føres møtebok.

13. juni 2019: Administrasjon og politikere i Sør-Aurdal avholder seminar i forkant av kommunestyremøte. At temaet for seminaret var kommunens økonomiske utfordringer, framgår verken av innkalling, saksliste eller møtebok.

Det ble stilt spørsmål ved innkallingen i det etterfølgende kommunestyremøte. Ordfører viste til at møtet i hovedsak var en orientering fra rådmannen og at det ikke ble fattet vedtak. Rådmannen viste til at det var frivillig å delta.

– Det blir omtrent som når naboen inviterer på grillfest. Enten kommer du, eller så kommer du ikke, sa rådmann Boie Ludvigsen.

28. oktober 2019: Administrasjon og politikere avholder arbeidsmøte om budsjettet, uten offentlig innkalling, saksliste eller møtebok.

Fylkesmannen: – Vi vil følge med
Kommunal Rapport har spurt Fylkesmannen om arbeidsmøtet om budsjett 28. oktober var et møte etter kommuneloven, og dermed skulle vært innkalt og protokollert i henhold til denne. Vi har fått følgende svar fra seniorrådgiver Katrine Tømmerdal Nordby:

– Vi kan ikke svare konkret på ditt spørsmål, da vi ikke har noen flere opplysninger enn det du har gitt i dine e-poster. Vi har ikke fått noen konkret klage. Vi vil på bakgrunn av de opplysningene du kommer med henvende oss til kommunen, vise til tidligere korrespondanse om dette og minne om regelverket. Utover det gjør vi ikke noe i denne omgang, men vi vil følge med på hvordan kommunen forholder seg til kommuneloven på dette området.

– Urettferdig
Tidligere ordfører Kåre Helland (Sp) har vært – og er fortsatt – uenig i Kommunal Rapports framstilling av kommunens møtepraksis.

– Når det ikke fattes noe vedtak, kommer ikke kommunelovens § 30 om møtebok til anvendelse. Vi har ikke gjort dette annerledes enn andre kommuner. Jeg synes omtalen vi har fått i Kommunal Rapport er urettferdig. Du, Kommunal Rapport og avisa Valdres er hovedårsaken til at jeg ikke ville fortsette i politikken, sier han til Kommunal Rapport.

Ordfører Marit Haugsrud har ingen kommentarer ut over dem som er gitt fra kommunens side i forbindelse med de ulike møtene.

Dette må du vite om møteoffentlighet
- Alle møter i folkevalgte organer skal annonseres på forhånd.
- Innkallingen er som hovedregel offentlig.
- Innkallingen skal inneholde en saksliste.
- Møtene skal som hovedregel være åpne for alle.
- Dette er unntakene:
    - Dørene *skal* lukkes ved behandling av personalsaker eller når det foreligger lovbestemt taushetsplikt.
    - Dørene *kan* lukkes av hensyn til personvern eller tunge offentlige interesser.
- Før møtet lukkes, må organet gjøre eget vedtak om dette. Vedtaket og lovhjemmel for lukking må framgå av møteboka.
- Saksframlegg (med vedlegg) til folkevalgt organ er offentlige. Eventuelle taushetsbelagte opplysninger etter forvaltningslovens § 13 skal sladdes.
- Saksbehandlingsreglene for møter i politiske organer er beskrevet i kommunelovens kapittel 6.

Hva er et møte etter kommuneloven?
- Møte i kommunestyre, formannskap og andre folkevalgte og kommunale organer opprettet etter kommuneloven.
- Også andre sammenkomster der folkevalgte deltar, kan falle inn under kommuneloven. Det avgjørende er hvem som deltar, hva som er tema og hvilke spørsmål de folkevalgte drøfter, skriver Kommunaldepartementet (KMD) i en tolkningsuttalelse 7. juli 2015.
- KMD viser til Sivilombudsmannens uttalelse i sak 1667/2008:
- «*En sammenkomst i et folkevalgt organ vil være et møte når det er fastsatt på forhånd at medlemmene av organet skal tre sammen som folkevalgt organ for å forhandle, drøfte, treffe vedtak eller på annen måte behandle saker og spørsmål som det etter lov eller forskrift har som oppgave å behandle*.»
- KMD slår fast at et formøte om økonomi og budsjett før ordinært kommunestyremøte i Tysfjord var et møte etter kommuneloven, selv om eksterne deltok og ordfører ikke ledet møtet.
- Gruppemøter i det enkelte parti og forhandlingsmøter mellom representanter for ulike partigrupper faller utenfor kommuneloven.
- Møter der representanter for alle partier deltar, befinner seg i en gråsone. Jussprofessor Jan Fridthjof Bernt trekker et skille mellom politiske forhandlinger – som faller utenfor loven – og møter som inngår i kommunens saksbehandling.

Etikken må forankres i politikken

Kommunal Rapport 20.11.2019

Vi oppfordrer nye kommunestyrer og fylkesting til tidlig i perioden å sette temaene etikk og antikorrupsjon på dagsordenen, og forankre etikkarbeidet gjennom politiske vedtak, sier Tora Aasland, leder i Kommunesektorens etikkutvalg

Åpenhet er kanskje det viktigste tillitsskapende virkemiddelet.

Over 10.000 folkevalgte har nå fått tillit etter høstens valg. De er valgt inn i 356 nye kommunestyrer og elleve fylkesting, mange i nye, sammenslåtte kommuner eller fylkeskommuner. De har fått et stort og viktig ansvar – som myndighetsutøvere, som leverandører av viktige velferdstjenester, som arbeidsgivere og som ombud for befolkningen. Da trengs gode retningslinjer, trygghet og god kontroll.

Et nytt kommunestyre eller fylkesting åpner for muligheter, både til å drøfte viktige saker på nye måter og til å lære av tidligere erfaringer. Målet må være å bli enda bedre i en tillitsskapende forvaltning som bygger på en høy etisk standard, slik det står i kommunelovens formålsparagraf. Ikke minst derfor må arbeidet med etikk og antikorrupsjon være et viktig tema med tydelig politisk forankring.

Vi vet at presset på kommunale ledere er stort. I en undersøkelse KS fikk gjennomført blant kommunene i 2017, svarte fire av ti enhetsledere at de kjenner til at ansatte eller folkevalgte har opplevd situasjoner med press om favorisering.

Andre situasjoner de kjenner til, er press er knyttet til omgåelse av regelverk og for nært samarbeid med private aktører. Tre av ti svarer at de selv har vært utsatt for press om å favorisere. I samme undersøkelse framkommer det at areal-, plan- og byggesaker er mest utsatt for press, og at mellomledere er særlig utsatt.

Ved konstituering av nye kommunestyrer og fylkesting høsten 2019 trer ny kommunelov i kraft. I denne ligger flere nye bestemmelser om egenkontrollen som angår kommunens etikk- og antikorrupsjonsarbeid. Egenkontrollen må være god både for å redusere risikoen for misligheter og for å styrke den nødvendige tilliten til kommunen. Også i arbeidsmiljølovens bestemmelser om varsling skjer det endringer hvor målet er å gjøre varslingsprosessene tydeligere og bedre – ikke minst for varslerne.

KS har utviklet flere verktøy som kommunene kan ta i bruk i arbeidet med etikk og antikorrupsjon, blant annet helhetlige program, rammeverk og veiledere. Det er også laget en eksempelsamling som kan være et nyttig hjelpemiddel i kommunenes arbeid med åpenhet og tillit i arbeidet med å unngå uetisk atferd og korrupsjon. KS' folkevalgtprogram som tilbys alle kommunestyrer og fylkesting fra høsten 2019, har både et kjerneprogram og skreddersydde dager. Her kan etikk velges som et særskilt tema.

Kommunesektorens etikkutvalg er oppnevnt av KS' hovedstyre. Vi oppfordrer nye kommunestyrer og fylkesting til tidlig i perioden å sette temaene etikk og antikorrupsjon på dagsordenen, og forankre etikkarbeidet gjennom politiske vedtak. Det innebærer blant annet å ha et oppdatert verdigrunnlag, et etisk regelverk både for ansatte og folkevalgte, bidra til at det gjennomføres risikoanalyser for å avdekke sårbarhet, ha gode varslingsrutiner og god praksis rundt vurdering av habilitet.

Åpenhet er kanskje det viktigste tillitsskapende virkemiddelet. Det betyr at omverden får innsyn i hvordan kommunen drives og hvordan beslutninger tas.

Vi oppfordrer ansatte og folkevalgte i kommuner og fylkeskommuner til å henvende seg til etikkutvalget ved behov for råd og innspill i dette arbeidet. Etikkutvalget selv arrangerer jevnlige møter i kommuner og fylker med politiske og administrative ledere. I desember går turen til Kristiansand for å møte kommunene på Agder. Til våren går turen til Viken, og deretter til Trøndelag.

Vi håper på engasjement og gode debatter. Bli med i arbeidet for tillitsskapende kommuner og fylkeskommuner!

Hvem har ansvaret når kommunen ikke lenger finnes?

Kommunal Rapport 25.11.2019

Alle kommunesammenslåingene reiser spørsmålet om hvem som skal saksøkes, hvis man måtte ønske å saksøke en kommune som ikke lenger eksisterer.
Ny sammenslått kommune overtar alle forpliktelsene til en nedlagt kommune, skriver Jan Fridthjof Bernt.

SPØRSMÅL: Hvis man ønsker å saksøke en kommune som ikke eksisterer fra 1. januar neste år fordi den er sammenslått med en annen kommune, hvem skal man da saksøke? I det tilfelle at den opprinnelige kommunen er delt mellom flere kommuner, hvem skal man saksøke da?

SVAR: Ved *sammenslåing* av kommuner eller fylkeskommuner er svaret enkelt: Da overtar den ny kommunen alle forpliktelser og kan saksøkes i stedet for de nå nedlagte kommunene eller fylkeskommunene.

Ved *deling* av en kommune eller fylkeskommune, eller grensejustering, skal det etter inndelingslova § 18 første avsnitt gjennomføres et økonomisk oppgjør mellom kommunene eller fylkeskommunene, om nødvendig med hjelp av fylkesmannen eller departementet.

Hvis det ikke oppnås enighet skal oppgjøret – herunder fordeling av gjeld – skje på grunnlag av et skjønn etter de nærmere reglene om dette i inndelingslova § 20, der hovedregelen er at gjeldsansvar blir fordelt i forhold til de omsettelige verdiene som overtas av den enkelte kommune eller fylkeskommune.

Kreditor må altså forholde seg til den kommunen som skjønnsnemnda har bestemt skal være ansvarlig.

Kan barnehagevikaren sitte i kontrollutvalget?

Kommunal Rapport 04.11 2019

Hvor mye må man jobbe for kommunen før man ikke kan sitte i kontrollutvalget?

Jan Fridthjof Bernt mener at noen få tilfeldige vakter i barnehagen ikke ekskluderer noen fra å sitte i kommunens kontrollutvalg.

SPØRSMÅL: I forbindelse med konstituering av vårt kommunestyre er det dukket opp et spørsmål rundt kommunestyrets representant i kontrollutvalget. En person under utdanning tar tilfeldige vakter innen barnehagesektoren i kommunen, men er ikke fast ansatt. Kan han da sitte i kontrollutvalget?

SVAR: Ja, han er valgbar. I kommuneloven § 23–1 tredje avsnitt er det fastsatt at «ansatte i den aktuelle kommunen» er utelukket fra valg til kontrollutvalget. I merknadene til bestemmelsen i prop. 46 2017–2018 sier departementet at forbudet gjelder for «alle ansatte uansett hvor lav stillingsbrøk vedkommende måtte ha», men at bestemmelsen «omfatter derimot ikke den som er oppdragstaker for kommunen eller fylkeskommunen». Tilfeldige vakter må her ses som oppdrag», men om det kommer opp sak om hans arbeidsplass, i barnehagesektoren, må det vurderes om han blir inhabil i denne pga. oppdrag som han er i eller vil kunne være søker til.

Spørsmål etter publisering i Kommunal Rapport:
Hvorfor konkluderes det med at enkeltstående vakter må defineres som oppdrag, ved valgbarhet til kontrollutvalg? Som tilkallingsvikar er man for alle andre formål i arbeidsretten tydelig definert som arbeidstaker/ansatt, ikke oppdragstaker.

Svar fra Jan Fridthjof Bernt
Opplagt et poeng, og svaret er ikke skråsikkert. Men Arbeidsmiljøloven avgjør ikke dette, og utgangspunktet er at departementet ønsket å utelukke så få som mulig. Og en tilkallingsvikar er ikke i samme type løpende underordningsforhold til kommunedirektøren som ordinært tilsatt.

Er regionrådsleder valgbar?

Kommunal Rapport 06.01.2020

Ledere på tilsvarende nivå som kommunalsjefer og etatssjefer kan ikke velges til folkevalgte organer, men hva er egentlig «tilsvarende nivå»?
Jan Fridthjof Bernt peker på at en leder av et regionråd ikke er en del av kommunens forvaltningsapparat.

SPØRSMÅL: I kommuneloven § 7-3, bokstav c, er fastsatt at utelukket som valgbar til folkevalgte organer er som alminnelig regel blant andre «kommunalsjefer, etatssjefer og ledere på tilsvarende nivå». Kan daglig leder av et regionråd defineres som «leder på tilsvarende nivå»?

SVAR: «Regionråd» må være det som i kommuneloven 2018 kalles «Interkommunalt politisk råd». Slike råd skal etter § 18–1 første avsnitt «behandle saker som går på tvers av kommune- eller fylkesgrensene». Daglig leder tilsettes av dette rådet og svarer til dette. Hun er ikke en del av sin kommunes forvaltningsapparat, og dermed heller ikke utelukket fra valg til folkevalgte organer i denne.
.

Hva betyr det at avstemmingsresultatet skal inn i møteboka?

Kommunal Rapport 13.01.2020

Den nye kommuneloven har krav om at avstemmingsresultat skal inn i møteboka. Men loven sier ikke noe om hvor detaljert resultatet skal nedtegnes.
Kommunen kan vedta et reglement hvor det fastsettes at det også skal fremgå hvordan hvert enkelt medlem har stemt, men loven krever ikke dette, mener Jan Fridthjof Bernt.

SPØRSMÅL: Hvordan skal vi tolke det som står under punkt e i kommunelovens paragraf 11–4 om føring av møtebok? I proposisjonen fra regjeringen til ny kommunelov ble det tatt inn en ny bestemmelse om møtebok med krav til innholdet i denne. Der kom det fram at denne bestemmelsen vil sikre at allmennheten får vite hva de ulike representanter eller partier har stemt når kommunale organer har fattet vedtak. Nå når loven har kommet, så er vi flere som ikke klarer å tolke loven dit at vi må det, så det jeg lurer på er:
Skal vi kun skrive selve resultatet 4 mot og 21 for – eller kan vi skrive hva partiene stemte og hva om de ikke er enige i partiet, skal vi skrive ned navn på hvem som har stemt hva?

SVAR: Nei, loven kan ikke forstås slik at det er et generelt krav om at det skal protokolleres hvordan det enkelte medlem har stemt. «Avstemningsresultat» er i utgangspunktet stemmetall for og mot det aktuelle forslaget til vedtak. Men det kan fastsettes i reglement at det også skal fremgå hvordan hvert enkelt medlem har stemt, og det er også praksis for at enkeltmedlemmer kan be om at det fremgår av protokollen hvem som stemte for og imot forslaget, og også om å få gi en helt kort forklaring på egen stemmegivning. Begge deler er informasjon som kan være vesentlig for velgerne.

Departementet presiserer kravene til møteboken

Den nye kommuneloven stiller strengere krav til innholdet i møteboken fra møter i folkevalgte organer.

Kommunal Rapport 16.01.2020
Siri Halvorsen, avdelingsdirektør i Kommunal- og moderniseringsdepartementet

I spalten Bernt svarer mandag 13. januar 2020 tolker professor emeritus Jan Fridthjof Bernt kommuneloven § 11–4 andre ledd bokstav e. Han skriver blant annet at loven ikke kan forstås slik at det er et generelt krav om at det skal protokolleres hvordan det enkelte medlem har stemt.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet ønsker å kommentere uttalelsen. Den nye kommuneloven stiller strengere krav til innholdet i møteboken fra møter i folkevalgte organer enn tidligere lov.

Ett av kravene er at møteboken nå skal inneholde opplysninger om «avstemningsresultatet». Hva som ligger i dette, blir nærmere beskrevet i forarbeidene, se Prop. 46 L (2017–2018) på side 157:

«Det er særlig viktig at avstemningsresultatet kommer fram. Både utfallet av avstemningen og hvilke partier som stemte på hvilke forslag til vedtak skal framgå av møteboken. Det er viktig for ettertiden og innbyggernes mulighet for å holde de folkevalgte ansvarlige for sine voteringer at møteboken viser hva de ulike partier har stemt.»

Departementet mener dette innebærer at møteboken også skal inneholde en angivelse av hvordan partiene har stemt. Dersom partiene deler seg og stemmer på ulike forslag, eller det

er én eller flere uavhengige i organet, tilsier formålet bak bestemmelsen at personene det gjelder, navngis slik at det blir mulig å vite hva den enkelte folkevalgte har stemt.

Denne tolkningen legger også Bernt til grunn i sin spalte 9. april 2018, der han viser til dette sitatet fra proposisjonen og legger til grunn at det er slik bestemmelsen i den nye kommuneloven må forstås.

Hvem signerer kontrakten når kontrollutvalget skal granske?

Kommunal Rapport 16.12.2019

Kontrollutvalget skal få ekstern hjelp til å gjennomføre en undersøkelse, men så er spørsmålet om hvem som kan signere en slik anskaffelseskontrakt.
Jan Fridthjof Bernt mener det her må legges avgjørende vekt på kontrollutvalgets selvstendige posisjon når det gjelder valg og gjennomføring av undersøkelser.

SPØRSMÅL: Kommunestyret har vedtatt at kontrollutvalget skal gjennomføre en (hendelsesbasert) undersøkelse. Selve undersøkelsen skal gjøres av en ekstern leverandør. I kommunestyrets vedtak framgår det at kontrollutvalget skal hente inn tilbud fra minst tre leverandører.

Kontrollutvalgets sekretariat har ansvaret for den administrative og praktiske delen av anskaffelsen. Kontrollutvalget foretar valg av leverandør.

Hvem er rette vedkommende til å skrive under kontrakten mellom den valgte leverandøren og kontrollutvalget? Er det ordfører, kommunedirektør, kontrollutvalgets leder, eller leder for kontrollutvalgets sekretariat?

SVAR: Slik jeg ser det, må det her legges avgjørende vekt på kontrollutvalgets selvstendige posisjon når det gjelder valg og gjennomføring av undersøkelser, innenfor de økonomiske rammene som kommunestyret har fastsatt for utvalgets virksomhet.
Kommunestyret har gitt kontrollutvalget fullmakt til å iverksette en undersøkelse og knyttet betingelser til hvordan man skal organisere denne, men derfra og ut er det utvalget som har ansvaret for å gjennomføre undersøkelsen. Utvalget kan ikke instrueres verken av kommunedirektør, ordfører eller kommunestyre når det gjelder utførelsen av oppdraget innen den gitte rammen.

Også valg av leverandør av undersøkelsen er utvalgets ansvar. Jeg vil derfor mene at det er kontrollutvalgets leder som skal underskrive kontrakten, med medunderskrift fra sekretariatsleder, som ansvarlig saksbehandler.

Inhabil som følge av generelle regler man selv har fordel av?

Kommunal Rapport 02.12 2019

Kommuneansatt politiker vedtar betalt spisepause, og barnehagestyrer er med på å vedta barnehagetilskudd. Habil eller inhabil?
Spørsmål om habilitet volder bry for lokalpolitikere, men professor Jan Fridthjof Bernt gir råd.

SPØRSMÅL 1: Habil eller inhabil?

Kommunestyret vedtar lokale retningslinjer for beregning av tilskudd til private barnehager. Dersom en styrer i en privat barnehage er medlem i hovedutvalg som behandler disse retningslinjene, vil vedkommende være inhabil ved behandlingen av disse?

SVAR: Vedtak om slike retningslinjer for beregning av tilskudd til barnehager er generelle regler og dermed som alminnelig regel ikke enkeltvedtak der de aktuelle barnehagene er parter. Ledelsen ved barnehagen blir derfor ikke automatisk inhabil etter bestemmelsen i forvaltningsloven § 6 første avsnitt, bokstav e, nr. 2. Men hvis det er tale om regler som i praksis vil kunne ha betydelige økonomiske konsekvenser for en avgrenset krets private barnehager, bør lederrollen i én av disse ses som «særegne forhold … som er egnet til å svekke tilliten til hans upartiskhet», slik at han blir inhabil etter bestemmelsen i § 6 andre avsnitt.

SPØRSMÅL 2: Inhabilitet for folkevalgte i saker som angår deres tilsettingsforhold i kommunen?

Kommunestyret har truffet vedtak om betalt spisepause for de tilsatte i kommunen. Var folkevalgte som vil nyte godt av dette, eller som er gift med en tilsatt, inhabile?

SVAR: Det er her tale om et vedtak av generell karakter, som gjelder for enhver som måtte være tilsatt i kommunen. Den enkelte tilsatte i kommunen er dermed ikke part i saken, slik at hun blir inhabil etter bestemmelsen i forvaltningsloven § 6 første avsnitt, bokstav a. Spørsmålet blir da om disse folkevalgte er inhabile fordi det er tale om et vedtak som helt generelt gir dem eller deres ektefeller en fordel i form av bedre tilsettingsforhold.

Utgangspunktet er her at vi ikke kan se bort fra at denne egeninteressen kan ha påvirket stemmegivningen til enkeltmedlemmer i kommunestyret, slik at den må anses som «egnet til å svekke tilliten til [deres] upartiskhet» etter «sekkebestemmelsen» i forvaltningslovens § 6 andre avsnitt. Men for at de skal bli inhabile av den grunn, må denne egeninteressen være et «særegent forhold» slik dette har blitt forstått etter denne bestemmelsen.

Svaret på dette er ikke opplagt, men jeg tror ikke at de tilsatte blir inhabile her. Her er det et poeng at i kommuneloven § 11–10 siste avsnitt er det fastsatt at folkevalgte ikke er inhabile «når det skal fastsettes godtgjøring o.l. for slike verv». Da blir det litt merkelig om vi skulle ha en strengere regel her når det gjelder mer marginale spørsmål om tilsattes arbeidsforhold.

Eventuelt

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Meråker kommune	12.02.2020	06/20

Saksbehandler Einar Sandlund
Arkivkode FE - 033
Arkivsaknr 20/125 - 3

Forslag til vedtak

Saksopplysninger

Vurdering

Konklusjon

Godkjenning av protokoll

Behandles i utvalg	Møtedato	Saknr
Kontrollutvalget i Meråker kommune	12.02.2020	07/20

Saksbehandler Einar Sandlund
Arkivkode FE - 033, TI - &17
Arkivsaknr 20/188 - 1

Forslag til vedtak
Protokollen godkjennes

Saksopplysninger
Protokollen gjennomgått i møtet.

Vurdering
Protokollen anbefales godkjent